

Latweefchu Uuwiſes.

Nr augſtas Geweſchanas = Rummiſſiones ſinnu un nowehleſchanu.

Nr. 33. Zettortdeenâ 16tâ Auguſt 1828.

Zelgawâ 14tâ Auguſta.

Dee mums wehl ifdeenâs leetus lihſt, tâ ka labbiba us kahjam ſapuhſt; ſehjams laiks drihs klahſt un to ſlapju ſemmi ne warr uſart nei ap- ezzeht. Grahwî pilni ar uhdeni, lanki un meſcha- gabbali, fur wehl warretu ſeenu plaut, irr ap- pluhduſchi un to puſſſapuuſchu un ar ſmittim ſanemtu ſeenu lohpi ne grihb ehſt, kad papreekſch to paſchu kâ labbibu ne iſkull.

Us dauds muiſchahm Wentespils aprinkî 4tâ Zuhli ta trummufehrga wehl tik niſna bijuſi, ka eekſch iſchettrahm deenahm 64 ſirgi un 18 gohwis noſprahge un 17tâ Zuhli gan ne bij mittejuſees bet lehnaka tappuſi.

Tannî nakti no 17tas us 18tu Zuhli deenu pehrkons eespehre eekſch tahs weenigas Lutteru baſnizas, kas eekſch Ahrensburg pilſſehta us Sahmu fallas irr, fur wahz- un iggaunu wal- lodâ ſpreddikkis tohp ſazzihts, un wiſs ar ugguni aiſgahje, muhri ween palikke. Ta ſkahde us 20,000 rubbuleem Banko tohp rehkeneta. Tee pilſfata eedſihwotaji taggad tik nabbagi, ka gan ne ſpehs ſawu baſnizu paſchi aikal uſbuhweht.

Lihds 7tu Auguſta deenu pee Nihges bija at- braukufchi 844 kuggi un iſgahjuſchi 753.

No refruhtu-nemſchanas Nerretee- ſchôs.

Paſchâ eesahkumâ, kad tiſkam appakſch Kreewu-walſts walbiſchanas, refruhtu-nem- ſchana bija laudim tahda bailiga leeta, ka mui- ſchas dauds puhlena redſeja, kamehr laudis war- reja ſalaffiht un rohkâ dabbuht, kad Keiſers tohs praſſija us karra-deeneſti. Schee dauds maſ

kahdu ſinnu no ſchihſ leetas dabbutuſchi, iſ- mukke, paſlehpheſ meſchôs, un daſchi gan arri bija tahdi pahrgalwoneeki un neſapraſchi, ka tee ar warru preſtim turrejahs teem iſſuhtiteem neh- mejeem. — Kungi, kam bij jagalwo par winnu nodohſchanu, tahdu bailibu no ſalbatu-buhſcha- nas un tahdu prettineeku-prahtu pee ſaweem ka dim daudſſahrt atraſdami, ne warreja zittadi darriht, teem bija ſleppeni un brihſcham nakts- laikâ winnus jaſanemm, un lai ne iſbehtu, tee tappe dauds wectahm ſaiſtiti us muiſchu weſti, un ſchê lihds nodohſchanas laikam bluffôs un dſelſes turreti, un tâ arriſan kâ pehdigi laun- darritaji us pilſſehtu weſti. — Kahdu leelu kaunu tadehl ſataiſjahs wiſſi jauni laudis zaur ſawu aplamu bailibu un prettineeku-prahtu! — Bet ar leelu preeku, teem gohdigeem Nerreteeſcheem par pateefigu gohdu, un zitteem bailigeem par labbu preekſchſihmi man ſchê jaapleezina, ka tas muhſu Nerretas pagati jau no ſenn gaddeem tâ ne bija. Schê tiſkai lohti retti kahds rahdija tahdu leeku bailibu, un tee wiſſuwairakee palikka mahjâs, drohſchu un ſawai walbiſchanai paklau- figu prahtu turredami. Kad ta refruhtu-nem- ſchanas-deena klahſt bija, tad nahze moi kahds teefneſſis, moi preekſchneeks, moi patſ ſaim- neeks pee ta iſredſeta puſſcha, tam ſazziſams: tu effi iſlaſſihts par refruhti; ſchodeen effam us muiſchu ſtelleti; eeſim nu abbi! Un ſchis tad bez wiſſas prettirunnafchanas apwilka ſawas labbas drehbes, aiſdewe labbas deenas wiſſeem mahju-laudim, un gahje, no teem ſawejeem ſchehlohts, kâ gohdigs zilweſs bez ſpeeſchanas un ſeeſchanas, ſawa ſaimmeeka jeb tehwa ſahnôs us muiſchu. Tur tee geldige tappe ſalikti re- fruhtu-iſtabâ, kamehr winnu parradi tappe iſ- lihdsinati, un kamehr tohs warreja prohjam weſt. Schê teem gan allaschin bija kahdi uſtraugi, bet

no bluffeem un dselſeſchm ir ſchè ne ko ne ſinnaja, un teem uſtizzigeem puiſcheem labpraht tappe wehlehts, ſwabadeem pa muiſchu apſtaigatees, wakkardòs us rihjahm eet, un ar ſaweem paſiſtameem parunnatees. Pa 13 gaddeem, zif es atgahdaju, tiffai diwi puiſchi bija nezeenigi rahdijufchees tahdas uſtizzefchanaſ, no ſawas rekrufhtu-iſtabas iſbehdami. Leelaka noſkumſchana un ſchehloſchana biſ' allafchin wairak atrohnama pee ſcho rekrufhtu wezzakeem un raddeem, nè kà pee winneem paſcheem; un kad rekrufhtu Deewòs ſinn ar kahdu taiſnibu bija iſlaſſiti, tad tomehr allafchin wehl daſchs labò tehws un daſcha gohdiga mahte ne ween ſawà firði dohmaja, bet ſawà noſkumſchana gan ir zitteem dsirdohht ſazzija: „man no ſawa dehla jaſch: rrahòs tiffai zaur zittu lauſchu eenaidu un ne-taiſnibu.“ Zà nu arri notifke pee tahòs pehdigas rekrufhtu-nemſchanaſ. — Bet kad nu Merretas walbineekòs, taò zeenigòs Grawendahles kungòs Vietinghof, tannì laikà pattlabban pee mums atnahze, un kad winnam tahdas ſchehloſchanaſ ne patifke, fur us zitteem laudim waini greeſch, taò arri pahreezinahòs bija, ka tahda pahrmefchana ne muhſcham ne mitteſees, kamehr tiffai rekrufhtu iſlaſſiſchana paleek Deewòs ſinn kahdu taiſnu zilweku rohkaòs, tad wehleja wiſch Merreteefcheem, lai darroht tà patt, kà Grawendaleefchi ar labbu patifſchamu jau no 8 gaddeem darrijufchi, un lai leekoht iſſchfirt zaur laimi, jeb zaur meſloſchamu, furrain no teem jauneem laudim buhſchoht karrà eet. Tee bija meerà ar ſcho padohmu, un wiſſi fanemti jauni laudiòs tappe atlaiffti us mahjahm, lai tee ar wiſſeem zitteem us karrà-deeneſti derrigeem laudim muiſchà atkal fanahktu us to deemu, furrà laimes-ſchkiſchana taps nolifka. Zurflaht tappe arriòsan noſpreeſtòs, ka ſeewineefcheem, kaò wezzaki par 25 gaddeem, buhſchoht ſwabadeem palifft no laimes-ſchkiſchanaſ. — Daſchi, kaò muhſu Merreteefchuòs wehl ne labbai paſiſt, nu gan dohmaja, ka tee iſklichdiſchoht pa mallu-mallahm, un ka maſaka dalka no teem tiffai fanahkſchoht tannì pehz 5 neddelahm noſpreeſtà deenà; bet tee paliffta kaunà ar ſawahm dohmahm, jo ir taggad, ir pee ſchiòs jaunaòs leetas, rahdija Merreteefchi ſawu walbiſchanaì

paſlauſigu gohdaprahtu, un no wiſſa leela pagasta, pee ka 1184 dwehſeles peederr, diwi ween puiſchi truhke, kaò arri ne bija behguſchi, bet tiffai mahjàòs palifftufchi, un ſawai neklauiſchanaì par ſtrahpi rekrufhtu-kommiſſionei papreeſſchu taps preeſſchà weſti. Wiſſi zitti nahze, tà kà winni tappe noſaukti, un wilke, jebſchu gan ſinaggi nopuhdamees, no weenaòs aiſklahtas blohdas ſawas fatihtas ſihmes, ko pagasta-wezzakais attaiſija, preezigi us mahjahm greefdamees, ja baltu bija dabbutufchi, un paſemmigi Deewam padohdamees, ja aprakſtitu dabbuta, drohſchi tizzedami, ka Deewòs, kaò wiſſu zilweku liftenus walda, un arri winneem ſcho lifteni peeſſchfihriòs, ir ſweſchumà un karrà-breemàs buhòs winnu fargòs, glahbeòs un patwehrumòs; un jo labprahtigi usnehme ſawu jaunu zeltu, nu ſinnadami, ka taò winneem ne no zilwekeem, bet no paſcha Deewa eerahdihtòs. — Zitti gohdigi puiſchi gribeja preeſſch ſawas aiseefchanaòs wehl labpraht ſawus raddus apmekleht, ko teefg winneem arri wehleja, un wiſſi atlaiffti atnahze noſpreeſtà deenà atkal us muiſchu. — Kaò gohdu pelna, tam arriòsan gohdòs dohdams. Ar pateeſigu preeku iſpauðu ir es tadehl ſawas draudigòs gohdu, no firðs wehledams, ka zitti, kaò zaur bailigu prahtu lihðs ſchinn wehl daſchu kaunu un ſohdu ſew fataiſijufchees, zaur winnu labbu preeſſchſihmi taytu ſtubbinati dſihtees eefſch winnu gohda-pehdahm! — Peezi rekrufhtu taggad bija nodohdami, bet brahkeſchanaòs dehl 10 bija iſwilkuſchi eefchanaòs-ſihmes, un aiſgahje us Zehkabſtattu. Zur winni atkal wilks ſawò ſtarpà 10 ar numereem aprakſtitas ſihmites, kaò winneem rahdiòs, pehz kahdas kahrtas teem joſtadhahòs preeſſch rekrufhtu-kommiſſioneòs. — Kad peenemſchanaòs-laikòs jau us paſchu gallu gahje, tad winni paſchà tumſchà wakkaraòs Merretas tappe atlaiffti us Zehkabſtattu, bet ſinnams ir taggadin kà gohda laudiòs un pateefigi ſwabbadneeki. Mannai muiſchaj garrain eedami, tee kà ikreifes tà ir taggad pee mannim eenahze, mannas labbas wehleſchanaòs, mahzibas un mannu apſwehtifchamu us ſawu zeltu lihðs nemdami. — Lai tad Deewòs pawadda ſchohòs gohdiòs puiſchus winnu jaunà dſihwes-kahrtà; lai

winsch tohs isfarga no breefnahm, lai winsch teem palihds wesseleem tohs sawejus deenäs atkal apmekleht, un pehz isdeeneta laika schè sawu wezzumu atkal nodsihwoht! Lai winsch tohs usturr pastahwigus tizzibâ, taisnibâ un paklawfischana, tad ir winneem pehz labbas zihnischanas taps peclifts tahs gohdibas frohnis! —

Wagner, Nervertas mahzitais.

Stahsti no Kreewu-tautas un walsts.

T r e f c h a n o d a k t a.

Mongohlu laiku-stahsti.

No Mongohlu-uswarreschanas libds leelam Zhwanam.
1238 libds 1462.

224 gaddi.

(Stattees Nr. 32.)

Kas ween bes prahta un deewabihjaschanas eefahfts tohp, tas ischliht un isfuhd; to pee Mongohleem skaidri warr redseht. Winnu spehfs, kas eefahtoht nepahrwaldams bij, pamahstinam nihke, un pehz gallâ tee uswarreti Kreewi no winnu juhga swabbadi palikke. Tas nenotikke ahtri, bet tikkai pehz wairak, ne diwisimts gaddeem. Schinnit laika-starpâ Kreewi appaksch Mongohlu wirskundsibas stahweja, un winnu Leelkungi no selta-ordas Rahneem, jeb no Raptschaka-Rahneem bija apstiprinajami, kurreem arri ilgaddâ mellijs bij janodohd. Schee bija wiffi Batu-Rahna pehznahkami, un Mahmuda, jeb Turku-tizzibas-apleezinatajt, kamehr tee zitti Mongohli par paganeem bija palikkuschi. Bereks un Usbeks bija tee pirni un leelaki Raptschaka-Rahni, kurreem Kreewi klaufsija. Pehznahkamâ laikâ Mongohlu-wahrd's gan drihs sustin sudde, un ta tauta, ar fo Kreeweem darribas bij, tappe Usbeker, un Tatar, i faukta, tapehz, ka ta ar Tatarneem samaisijahs. Mongohlu pohfts arri no walsts dallifchanahm zehlehs, jo tai leelai tautai, kas eefahkumâ weenam pascham Leel-Rahnam klaufsija, pehznahkam's laik's pulks Rahnu bija, un kur jau pulks kungu, tur arween nemeeriba un masfpehziba klah. Lai nu redsam, kâ Kreeweem appaksch Mongohlu wirswaldifchanas gahje.

Schee par Kreewu basnizas-leetahm ne mas ne behdajahs, un teem wallas lahwe, pee sawas tizzibas palift; tas jau bij labbi gan. Kreeweem arri weenmehr sawas paschas zilts un tautas Leelkungi bija, leeli un masi, un kad schee tif buhtu faderrejuschees, neeks ne buhtu kaitejis. Bet winnu kildas nebeidsjahs; tee daudsfreis paschi no sewis us Sarai, jeb Rahnu-lehgeri gahje, fuhdsfrees; zitti turp tappe noazinati us atbildifchanu; wehl zitti tappe zaur galwas-teefu no-teefati; zitti tappe zelti, zitti nomefti, un tahdâ wihfè gan daschadi gahje Kreewu-kungeem. Dauds no teem, waldifchanu apnikkuschi, flohsterd's meeru mekleja un par muhkeem tappe, bet zitti arridsan laimigi farrojahs un kauschanas uswarreja. Tas notikke wiswairak prett Sweedu un Pohlu-semmes pufsi, jo scheitan nebij stipri Mongohli un Tatar, i preekschâ. Sweedi Pinnu semmè par Kungeem eetaisijahs, skanstes un pilfatus raudsija buhweht, un talabbad teem ar Nowgorodereem allasch strihdini bija; no Widsemmes pusses atkal Wahzu brunnineeki Kreeweem wirfû speedehs. Abbeem gahje Nowgoroda Leelkungs Alekanders, Jaroslawa dehl's, prettin. Sweedus uswarreja 1240 pee Newa leel-uppes. No schihs uswarreschanas dabbuja to peewahrdu Newski, un tai par gohda-peeminneschanu taggad wehl Alekander-Newski ordena-krusts tohp augsteem kungeem no Reisereem dahwanahfts. 1242 winsch Widsemmes un Leifchu pulkus paschâ seemas laikâ wirfs Weipus esara uswarreja, un Kreewu-walsti, no Batu-Rahna apstiprinahts, arri pehz sawa tehwa Jaroslawa mirschanas, gudri un spehzigi iswaldija, libds kamehr pats 1263 nomirre. Zitti teiz, ka effoht klosteri gahjis, zitti atkal, ka no wirf-kunga pahreedams, us zellu mirris effoht.

(Turpma wairak.)

T e e f a s f l u d d i n a f c h a n a s.

No Kurfemmes basnizas teefas pusses scheitan tohp sinnam's darrihts, ka ta pilniga basnizas teefa scho ruddent no 19tas Septembara libds 2tru Oktobra deenu taps turreta. Jelgawas pilli 9tâ Augustâ 1828.

Oberburggraf Mamteuffel.
Siktehs E. W. Stevogt.

(Nr. 915.)

Lee parradu prassitaji ta konkursneeka zittahrtiga Kauzemindes saimneeka Wirsenneek Zahna teek no tahs Kauzemindes pagasta teefas aizinati, wisweh-laki lihds 22tru Septempera schinni gadda pee paschanaas sawas taisnibas few bildinatees.

Kauzemindes pagasta teefa 28ta Juhli 1828. 3

(S. W.) Frij Schame, pagasta teefas wezzakais.
(Nr. 28.) C. W. Wahlke, pagasta teefas ffrihweris.

* * *

No Jaunpils pagasta teefas schein tohp sinnams darrihts, ka tas jehgeris Kahrlis, Jakoba Skrabba dehs nomiris. Lee, kam kahdas prassichanas pee tahm atlikfuschahm mantahm ta nelaika jehgera Kahrla buhtu, schein tohp usfaukti, lihds 1mu Sep-tembera deenu schi gadda pee Jaunpils pagasta teefas peeteittees. Jaunpils 13ta Augusta 1828.

* * *

Wezzauga saimneekam Leijas-Wehrtaischu Mikkelim irr tanni nakti no 2tras us 3schu Juhli mehuescha f. g. diwi sirgi no peegullas nosagti tappusch; tas weens irr 12 gaddu wezs, breebis ar melleem sarreem un mellu asti, un tas ohtrs 6 us 7tu gaddu, skaidri far-kans, un tai labbai ausi ta spizze nogreesta, un masa

balta sijnite peerz. Ta arridsan tam Wezzauga saim-neekam Wehrtaischu frohdsineekam, Amihst Frizzam, irr tai 3rma Juhli mehuescha f. g. diwi sirgi eeksch deenas no gannibahm nosagti tappusch; tas weens dumfch-behrs, 10 gaddu wezs, un naw nekahdas sijnmes, un tas ohtrs tumschidumfch, ar bifehki dseltenahm paschepenehm un eedseltenu purnu.

Jffatra muischas polizeies un pagasta teefa tohp gaujschi luhgta, ja kas sinnatu no scheem sagteem sijn-grem, schein sinnamu darriht.

Wezzauges pagasta teefa 11ta Augusta 1828. 3

+++ Schabre Jurris, pagasta wezzakais.
F. W. Schabert, pagasta teefas ffrihweris.

Zitta fluddinafchana.

Leela Wehrse tas Lambertus tirgus scho gaddu jeh-tortdeenâ, 20ta Septempera tapz turrehts.

Miffelts wahrds.

Nr. 32 pirmâ lappâ, no Zelgawas, 12ta rinde no augfchenes laffi neplauti lauki.

Naudas, labbibas un prezzu tirgus us plazzi. Nihgê tanni 13ta Augusta 1828.

	Sudraba			Sudraba	
	Rb.	Kp.		Rb.	Kp.
3 rubli 72 kap. papihru naudas gelbeja	1	—	1 pohds kennepu tappe maksahs ar	1	—
5 — papihru naudas	1	34	1 — linnu labbakas surtes — —	1	50
1 jauns dahlderis	1	30	1 — — siktakas surtes — —	1	20
1 puhrs rudsu tappe maksahs ar	1	20	1 — tabaka — —	—	70
1 — kweeschu — —	1	80	1 — dselses — —	—	70
1 — meeschu — —	—	95	1 — siveesta — —	1	90
1 — meeschu = putrainu — —	1	20	1 muzza silku, preeschu muzza — —	4	75
1 — anfu — —	—	65	1 — — wihlfchnu muzza — —	5	—
1 — kweeschu = miltu — —	2	—	1 — farkanas fahls — —	6	25
1 — bihdeletu rudsu = miltu — —	1	40	1 — rupjas leddainas fahls — —	4	50
1 — rupju rudsu = miltu — —	1	10	1 — rupjas baltas fahls — —	4	25
1 — sirnu — —	1	30	1 — smalkas fahls — —	3	85
1 — linnu = sehklas — —	1	50	50 graschi irr warra jeb papihres rublis un		
1 — kennepu = sehklas — —	—	80	warra nauda stahw ar papihres naudu weena		
1 — kimmenu — —	1	25	makfa.		

It zu drucken erlaubt.

Im Namen der Civiloberverwaltung der Ostseeprovinzen: J. D. Braunschweig, Censor.
No. 342.